

MECHOROSTY ZAZNAMENANÉ V PRŮBĚHU 17. JARNÍHO BRYOLOGICKO-LICHENOLOGICKÉHO SETKÁNÍ V CHŘIBECH

Bryophytes recorded during the 17th Spring Meeting of the Bryological and Lichenological Section of the ČBS in Chřiby (SE Moravia)

Ivan Novotný¹, Svatava Kubešová¹, Anna Doskočilová², Zbyněk Hradílek³, Štěpán Koval⁴, Ivana Marková⁵, Zdeněk Musil⁶, Vítězslav Plášek⁷, Daniela Uhereková Šmelková⁸, Eliška Vicharová⁹ & Magda Zmrhalová¹⁰

¹Botanické oddělení, Moravské zemské muzeum, Hviezdoslavova 29a, CZ-627 00 Brno, e-mail: inovotny@mzm.cz; ²MBU AVČR, Vídeňská 1083, CZ-142 20 Praha; ³Katedra botaniky, PřF UP Olomouc, Šlechtitelů 11, CZ-783 71 Olomouc-Holice; ⁴Sobotín 154, CZ-788 16 Sobotín; ⁵Správa NP České Švýcarsko, Pražská 52, CZ-407 46 Krásná Lípa; ⁶AOPK ČR – Správa CHKO Moravský kras, Svitavská 29, CZ-678 01 Blansko; ⁷Katedra biologie a ekologie, Ostravská univerzita, Chittussiho 10, CZ-710 00 Ostrava; ⁸Pod Rovnicami 7, SK-841 04 Bratislava; ⁹Jihočeská Univerzita, Přírodovědecká fakulta, Branišovská 31, CZ-370 05 České Budějovice; ¹⁰Vlastivědné muzeum v Šumperku, Hlavní třída 22, CZ-787 31 Šumperk

Abstract: The Chřiby highlands are situated in the south-eastern part of the Czech Republic. The 17th Spring Meeting of the Bryological and Lichenological Section of the Czech Botanical Society took place in this region in April 2010. List of bryophyte species recorded and/or collected during the Meeting excursions is given, including several other recent records. A total of 19 liverworts and 147 moss species are reported. The most important records, e.g. *Campylophyllum sommerfeltii*, *Diplophyllum obtusifolium*, *Eurhynchium pulchellum*, *Microbryum curvicolle*, *M. davallianum*, and *Tritomaria exsecta*, are discussed.

Keywords: bryoflora, threatened species, Czech Republic, south-eastern Moravia

Na jaře 2010 se tradiční setkání členů bryologicko-lichenologické sekce ČBS a dalších zájemců uskutečnilo nedaleko Buchlovic. Navštívené lokality se nachází v Chřibech a Kyjovské pahorkatině. Vrchovina Chřibů (s nejvyšším vrcholem Brdo, 587 m n. m.) patří k Vnějšímu Západním Karpatům. Podloží zde tvoří magurský flyš s převahou pískovců a slepenců. Charakteristická je poměrně značná lesnatost území, kdy převažují dubohabrové, dubobukové a bukové lesy (Mackovčín et al. 2002). Klima je mírně teplé, průměrná roční teplota je 7–9 °C, průměrný roční úhrn srážek činí 550–770 mm (jarní 125–200 mm a podzimní 125–150 mm; Tolasz 2007).

Chřiby se z hlediska bryofloristické prozkoumanosti (podle herbářových položek 25 vybraných druhů k roku 1987, Pospíšil 1987) řadí mezi území, která jsou středně až více prozkoumána. K nejstarším údajům z území patří nálezy od Beňi (1897), Matouschka (1902) a Nábělka (1904–1906) (Matouschek 1902, Pospíšil 1985, 1987). Většina herbářových dokladů z Chřibů (k roku 1987) pochází od V. Pospíšila, dalšími sběrateli byli M. Beňa, F. Nábělek, J. Podpěra, V. Vlach, J. Jedlička, J. Tomášek, J. Šmarda, O. Albrechtová (Pospíšil 1987), J. Duda, R. Picbauer. Mezi zajímavější patří např. nález játrovky *Scapania paludosa* (1971, V. Pospíšil, Cetechovice, BRNM) a nálezy mechů *Buxbaumia aphylla* (1966, V. Pospíšil, Staré Hutě, BRNM), *Eurhynchium pulchellum* (1971, V. Pospíšil, Velehrad, BRNM), *Gyroweisia tenuis* (Pospíšil 1983) – nejvíce doložených lokalit z České republiky je právě v Chřibech – a *Heterocladium dimorphum* (1942, J. Jedlička, od Kostelan, (Pospíšil 1990) a 1966, V. Pospíšil, Staré Hutě, BRNM).

Během jarního setkání jsme navštívili 22 lokalit, které měly charakter luk a mokřích luk, lomů (zejména opuštěných), bučin, dubohabřin a pískovcových skalisek v těchto lesích. Při přípravě tohoto příspěvku jsme se rozhodli přiřadit k výsledkům z vlastního jarního setkání některé další údaje. Jsou to nálezy uskutečněné během bryologického víkendu, pořádaného Moravským zemským muzeem, a při jeho přípravách poblíž Střílek (lokality č. 1–3) v dubnu 2008, při průzkumu rybích sádek u Koryčan (lokality č. 4) v září 2010 a nálezy z průzkumu Darka Laciny v PP Komínky a „Budačina“ (lokality č. 26–27) rovněž z roku 2010. Celkový počet nalezených druhů je 166, z toho je 19 jätrovek a 147 mechů.

Názvosloví mechorostů a kategorie ohrožení jsou uvedeny podle Seznamu a červeného seznamu mechorostů České republiky (Kučera & Váňa 2005).

Navštívené lokality [List of visited localities]

1. Chříby, Střílky, lípa na náměstí [WGS-84: N49°08'35" E17°12'38"], 21. 4. 2008.
2. Chříby, Střílky, hraniční kámen u cesty mezi Stříleckým hradem a motorestem (při silnici E50, Uherské Hradiště – Bučovice) [WGS-84: N49°07'57" E17°14'19", 450 m n. m.], kůra dubu, 21. 4. 2008.
3. Chříby, Střílky, podél turistické cesty (zelené) Střílky – u Zeleného obrázku a dále (modré) Střílecký hrad – Koryčany [300–550 m n. m.], 21. 4. a 27. 4. 2008.
4. Chříby, Koryčany, vodní nádrž Koryčany, les na levém břehu nádrže [WGS-84: N49°06'33" E17°12'15", 340 m n. m.], 10. 4. 2010 a rybí sádky pod vodní nádrží [WGS-84: N49°07' E17°11', 300 m n. m.], 9. 9. 2010.
5. Chříby, Koryčany, 3 km JV kostela v obci, PR Moravanské lúky [470–480 m n. m.], 9. 4. 2010.
6. Chříby, Koryčany, zřícenina hradu Cimburk ca 4 km v kostela v obci [400 m n. m.], 9. 4. 2010.
7. Chříby, Koryčany, při turisticky značené stezce mezi rozcestím u Křížku a rozcestím Cimburk ca 3 km VJV až 3,7 km ca v kostela v obci [400–450 m n. m.], 9. 4. 2010.
8. Chříby, Koryčany, PP Kazatelna 5 km VJV kostela v obci [510–530 m n. m.], 9. 4. 2010.
9. Chříby, Koryčany, ca 5 km ca v kostela v obci, vrcholová partie bukového lesa na kopci Ocásek [ca 550 m n. m.], 9. 4. 2010.
10. Kyjovská pahorkatina, Osvětimany, Osvětimanský lom – opuštěná cihelna, hliník, ca 1,5 km ZJZ kostela v obci [WGS-84: N49°03'0,3" E17°13'52,5", ca 300 m n. m.], 9. 4. 2010.
11. Kyjovská pahorkatina, obec Ježov (5,5 km SV Kyjova), PP Ježovský lom, 1,8 km SV obce [250 m n. m.], 9. 4. 2010.
12. Kyjovská pahorkatina, obec Ježov (5,5 km SV Kyjova), vrbina podél potoka Hrušovice, 1,5 km SV obce, 200 m s rybníka Horní Ježov [250 m n. m.], 9. 4. 2010.
13. Kyjovská pahorkatina, obec Ježov (5,5 km SV Kyjova), PP Losky 0,5 km SV obce, VJV exponovaný svah [WGS-84: N49°01'59,1" E17°13'12,9", 250 m n. m.], 11. 4. 2010.
14. Kyjovská pahorkatina, obec Medlovice (SV Kyjova), PP Medlovický lom, 500 m z obce [320 m n. m.], 9. 4. 2010.
15. Chříby, Buchlovice (6 km z Starého Města), rekreační středisko Dopravák, 3 km JZ Buchlovic, dubohabřina ca 200 m SV rekreačního střediska [240 m n. m.] a habřina u cesty ca 2 km JZ Buchlovic [WGS-84: N49°04'51" E17°19'13"], 8. 4. 2010.
16. Chříby, obec Buchlovice (6 km z Starého Města), rekreační středisko Dopravák, 3 km JZ Buchlovic, vrby podél cesty 100 m v rekreačního střediska [WGS-84: N49°04'24" E17°18'18", 240 m n. m.], 8. 4. 2010.
17. Chříby, Boršice u Buchlovic, 2 km SZS kostela v obci Stříbrnice, luční mokřad „Hříštek“ [WGS-84: N49°04'24,9" E17°18'18,3", 320–350 m n. m.], 8. 4. 2010.
18. Chříby, obec Salaš (SZ Starého Města), PP Nazaret, cca 4 km SZ obce, na J svahu vrchu Brdo [500 m n. m.], 10. 4. 2010.
19. Chříby, obec Salaš (SZ Starého Města), PP Máchova dolina, cca 3,5 km SZ obce, na J svahu vrchu Brdo [450 m n. m.], 10. 4. 2010.
20. Chříby, Salaš (SZ Starého Města), u odpočívadla (bývalé Salašské hájenky) v údolí potoka Salaška a poblíž lesní cesty odbočující SV údolí potoka Salaška a vedoucí k PP Máchova dolina, cca

- 3,5 km SZ obce na J svahu vrchu Brdo [WGS-84: N49°09'40,1" E17°18'42,2", 400 m n. m.], 10. 4. 2010.
21. Chříby, obec Salaš (SZ Starého Města), údolím potoka Salaška po žluté turisticky značené cestě, klen podél cesty cca 3 km SZ obce [WGS-84: N49°09'38,2" E17°18'40,2", 380 m n. m.], 10. 4. 2010.
22. Chříby, hrad Buchlov 3 km ca SZ od kostela v Buchlovicích [ca 500 m n. m.], 8. 4. 2010.
23. Chříby, PP Barborka ca 3 km SZS od kostela v Buchlovicích, bučina s pískovcovými skalisky [410–510 m n. m.], 8. 4. 2010.
24. Chříby, PP Břestecská skála 3 km s od kostela v Buchlovicích, pískovcové skály v lese [280–400 m n. m.], 8. 4. 2010.
25. Kyjovská pahorkatina, obec Boršice u Buchlovic (6 km JZ Starého Města), lom na hlinu při JV okraji obce [WGS-84: N49°03'11,7" E17°22'24,4", 200 m n. m.], 9. 4. 2010.
26. Chříby, Kostelany, PP Komínky asi 1 km východně od rekreačního střediska na Bunči [510–523 m n. m.], 21. 7. 2010, D. Lacina.
27. Chříby, Halenkovice, „Budačina“ asi 8 km SZ od obce Kudlovice [ca 350 m n. m.], 1. 6. 2010, D. Lacina.

Zaznamenané druhy [List of recorded species]

Během exkurzí byly druhy jednak za vzájemné spolupráce všech účastníků zaznamenávány a také sbírány a dokladovány. V následujícím přehledu užíváme zkratku not. pro mechorosty pouze zapsané do seznamů účastníků.

[List of abbreviations: not. – only observed species without herbarium sample; abbreviations of the author and acronym of the herbarium, respectively:] DU – Daniela Uhereková Šmelková (priv. herb.), EV – Eliška Vicherová (priv. herb.), IM – Ivana Marková (priv. herb.), IN – Ivan Novotný (herb. BRNM), KoŠ – Štěpán Koval (priv. herb.), MZ – Magda Zmrhalová (herb. SUM), SK – Svatava Kubešová (herb. BRNM), VP – Vítězslav Plášek (herb. OP), ZH – Zbyněk Hradílek (priv. herb.), ZM – Zdeněk Musil (priv. herb.).

Játrovky [Liverworts]

Blepharostoma trichophyllum – 20 SK
Cephalozia sp. – 7 ZM
Cephaloziella divaricata – 11 SK; 14 not.
Chiloscyphus coadunatus – 3 IN; 4 not.; 11 not.; 14 not.
Chiloscyphus minor – 11 SK; 20 IN
Chiloscyphus polyanthos var. *pallescens* [LC-att] – 18 IN
Chiloscyphus profundus – 3 not.; 12 not.; 16 not.; 19 IN; 20 IN
Conocephalum conicum – 18 IN, SK
Diplophyllum obtusifolium – 21 IM
Frullania dilatata – 12 SK; 19 not.
Lepidozia reptans – 7 not.; 20 not.
Marchantia polymorpha – 25 not.
Metzgeria furcata – 2 IN; 3 not.; 8 not.; 16 not.; 20 IN; 21 IM; 24 DU
Pellia endiviifolia – 4 SK; 17 SK
Plagiochila porelloides – 7 not.; 18 not.; 20 IN
Porella platyphylla – 6 not.
Radula complanata – 12 SK; 14 not.; 16 not.
Riccia sorocarpa – 25 EV
Tritomaria exsecta – 20 SK

Mechy [Mosses]

Aloina obliquifolia – 11 SK
Aloina rigida – 11 IM, SK
Amblystegium humile [LC-att] – 4 SK
Amblystegium serpens – 3 IN; 4 SK; 10 not.; 11 IN; 12 SK; 13 MZ; 14 IM, IN, SK; 16 IM; 20 SK
Amblystegium tenax [LC-att] – 18 SK, ZH
Anomodon attenuatus – 18 not.
Anomodon longifolius [LC-att] – 18 ZH
Anomodon viticulosus – 6 not.
Atrichum undulatum – 3 IN; 4 not.; 5 not.; 7 not.; 9 not.; 12 not.; 14 not.; 18 IN; 20 not.
Atrichum undulatum f. *polysetum* Györfy – 19 ZH
Aulacomnium androgynum – 3 not.; 20 not.
Aulacomnium palustre – 5 not.
Barbula convoluta – 11 IN; 14 SK
Barbula unguiculata – 4 SK; 10 IN, SK; 14 IM, IN, SK; 25 not.
Brachythecium albicans – 3 IN; 5 not.; 10 IN; 11 IN; 13 not.; 14 IM, IN; 22 DU
Brachythecium campestre [LR-nt] – 14 IN
Brachythecium mildeanum [LC-att] – 14 SK; 17 SK
Brachythecium populeum – 11 SK; 18 IN

- Brachythecium rivulare* – 4 SK; 5 not.; 17 SK; 18 IN, ZH
Brachythecium rutabulum – 3 not.; 4 SK; 5 not.; 8 not.; 9 not.; 11 IN; 12 not.; 14 IN, SK; 27 not.
Brachythecium salebrosum – 12 not.; 14 not.; 16 not.; 19 SK
Brachythecium sp. – 7 ZM
Brachythecium velutinum – 3 IN; 5 not.; 11 IN, SK; 12 not.; 14 not.; 16 not.; 18 IN; 20 not.; 22 DU rev. IN; 24 DU rev. IN
Bryoerythrophyllum recurvirostrum – 6 not.; 11 IN, SK
Bryum argenteum – 4 not.; 10 IN; 11 IN; 12 not.; 13 not.; 14 not.; 19 IM; 25 IN
Bryum caespiticium – 4 SK; 12 not.; 14 not.
Bryum capillare – 3 IN; 10 IN rev. J. Kučera; 14 IN; 18 ZH; 23 DU; 27 not.
Bryum dichotomum – 25 IM
Bryum moravicum – 1 IN; 2 IN; 3 IN; 4 SK; 11 IN; 14 not.; 16 not.; 20 not.
Bryum pseudotriquetrum – 14 IN; 17 not.
Bryum rubens – 12 VP
Bryum violaceum – 4 SK
Calliargon cordifolium – 3 not.
Calliargonella cuspidata – 4 SK; 5 not.; 14 IN; 17 SK
Campyliadelphus chrysophyllus – 10 IN; 11 IN
Campylium protensum – 11 IN
Campylium stellatum [LR-nt] – 17 SK
Campylophyllum sommerfeltii [VU] – 20 IN
Campylopus introflexus – 19 IM, SK, ZH
Ceratodon purpureus – 3 not.; 4 SK; 5 not.; 7 not.; 9 not.; 11 IN; 12 not.; 14 IN; 19 not.; 24 DU; 25 IM, SK
Cirriphyllum piliferum – 3 IN; 15 IM, IN; 17 SK
Climacium dendroides – 3 not.; 4 not.; 5 not.; 17 SK
Cratoneuron filicinum – 4 SK; 17 SK; 18 IN
Ctenidium molluscum – 18 IN
Dicranella heteromalla – 3 IN; 7 not.; 9 not.; 12 not.; 14 not.; 15 IN; 19 IN; 20 not.
Dicranella schreberiana – 4 SK; 17 SK
Dicranella varia – 4 SK
Dicranum fulvum [LC-att] – 20 IM, SK
Dicranum montanum – 2 IN; 3 not.; 14 not.; 19 IN; 20 IN; 26 not.; 27 not.
Dicranum scoparium – 7 not.; 14 IN; 20 not.
Didymodon fallax – 3 IN rev. J. Kučera; 10 IN rev. J. Kučera; 11 IM rev. J. Kučera, SK; 18 SK
Didymodon luridus [LR-nt] – 3 IN
Didymodon rigidulus – 3 IN
Didymodon sp. – 6 ZM
Dichodontium pellucidum – 18 ZH
Diphyscium foliosum [LC-att] – 19 VP; 20 SK
Drepanocladus aduncus – 14 IM, IN rev. J. Żarnowiec
Encalypta streptocarpa – 3 IN; 20 IN
Encalypta vulgaris – 11 IM, IN, SK
Ephemerum serratum [LC-att] – 17 SK
Eurhynchium angustirete – 14 SK; 20 not.
Eurhynchium hians – 3 IN; 4 not.; 10 not.; 11 IN; 12 not.; 13 not.; 14 not.; 15 IM; 17 SK; 18 IN; 20 not.
Eurhynchium hians var. *rigidum* (Boulay) J.-P. Frahm – 10 IN; 11 IN; 14 IN
Eurhynchium praelongum – 15 IN
Eurhynchium pulchellum [DD] – 11 IM teste SK
Eurhynchium schleicheri [LC-att] – 11 IM; 15 IN
Eurhynchium striatum [LC-att] – 3 IN
Fissidens cf. *adianthoides* [LC-att] – 17 SK
Fissidens sp. – 7 ZM
Fissidens taxifolius – 3 not.; 4 SK; 13 Koš, MZ; 14 SK; 15 IM, IN; 17 SK; 18 ZH
Funaria hygrometrica – 3 not.; 4 not.; 11 not.; 12 not.; 25 SK
Grimmia pulvinata – 4 SK; 10 not.; 14 VP
Grimmia sp. – 8 not.
Hedwigia ciliata – 27 not.
Herzogiella seligeri – 3 not.
Homalothecium lutescens – 4 not.; 5 not.; 10 not.; 13 MZ; 14 SK
Homalothecium sericeum – 3 IN; 6 not.; 8 not.; 22 DU; 23 DU
Homomallium incurvatum – 3 IN
Hylocomium splendens – 4 not.; 14 not.
Hypnum cupressiforme – 1 IN; 3 IN; 4 SK; 8 not.; 9 not.; 10 not.; 11 IN; 12 not.; 13 not.; 14 IN; 16 not.; 19 IN; 20 IN; 22 DU; 23 DU; 26 not.; 27 not.
Hypnum cupressiforme var. *lacunosum* – 11 IN; 14 IN
Hypnum pallescens – 19 ZH
Isothecium alopecuroides – 8 not.; 9 not.; 18 IN; 20 IN
Isothecium myosuroides [LC-att] – 27 not.
Leskea polycarpa – 3 IN; 12 IM, SK; 13 MZ; 16 not.
Leucobryum albidum – 19 IN teste IM; 20 IM, SK teste IM
Microbryum curvicolle [VU] – 13 Koš, MZ
Microbryum davallianum [DD] – 11 IN
Mnium hornum – 3 not.
Mnium stellare – 8 not.; 18 IN, SK; 22 DU
Neckera complanata – 8 not.
Orthotrichum affine – 12 IM rev. VP, VP; 13 MZ; 14 IM, VP; 16 IM; 21 VP

- Orthotrichum anomalum* – 3 IN; 4 SK; 6 not.; 14 IM, VP; 22 DU
Orthotrichum diaphanum – 3 not.; 4 SK; 6 not.; 8 not.; 12 VP; 13 MZ; 14 not.; 16 IM; 19 IM; 21VP
Orthotrichum obtusifolium – 16 IM; 19 IM
Orthotrichum pallens – 12 IM teste VP
Orthotrichum pumilum – 3 not.; 8 not.; 12 VP; 14 VP; 16 IM; 19 IM, IN; 21VP
Orthotrichum speciosum – 8 not.; 12 IM, VP; 14 IM; 16 IM; 21 VP
Orthotrichum stramineum – 12 IM rev. VP; 16 IM; 19 IN, VP; 21 VP
Paraleucobryum longifolium – 18 IN; 20 not.; 24 DU; 26 not.; 27 not.
Physcomitrium pyriforme – 12 VP
Plagiomnium affine – 3 IN; 4 not.; 5 not.; 12 not.; 13 MZ; 14 IN; 15 IN
Plagiomnium cuspidatum – 4 not.; 11 SK; 14 IN; 16 IM
Plagiomnium elatum [LC-att] – 17 SK
Plagiomnium undulatum – 3 not.; 4 not.; 14 SK
Plagiothecium cavifolium – 3 not.; 20 IN
Plagiothecium curvifolium – 3 IN
Plagiothecium denticulatum – 3 IN
Plagiothecium laetum – 14 not.; 20 IM, SK
Plagiothecium sp. – 8 not.; 9 not.; 20 not.
Plagiothecium succulentum – 27 not.
Platygyrium repens – 3 not.; 12 not.; 14 not.; 16 not.; 20 not.
Pleuridium subulatum – 3 not.; 17 SK
Pleurozium schreberi – 3 not.; 4 not.; 5 not.; 7 not.; 14 not.
Pogonatum aloides – 20 not.
Pohlia cruda – 3 IN
Pohlia nutans – 3 IN; 5 not.; 7 not.; 12 not.; 14 not.; 18 IN; 19 IN; 20 not.; 26 not.
Pohlia wahlenbergii – 15 IN; 19 IN
Polytrichastrum formosum – 3 IN; 7 not.; 9 not.; 14 not.; 19 not.; 20 IN; 26 not.
Polytrichum juniperinum – 19 not.; 26 not.
Polytrichum piliferum – 3 not.; 19 not.
Pseudoleskeella catenulata – 23 DU
Pseudoleskeella nervosa – 3 IN; 8 cf. ZM; 18 not.; 21 IM
Pseudotaxiphyllum elegans – 20 ZH
Pterigynandrum filiforme – 1 IN; 2 IN; 3 not.; 8 not.; 14 not.; 20 IN, SK
Pterygoneurum ovatum – 13 Koš, MZ; 25 IM
Pterygoneurum subsessile [LR-nt] – 13 Koš, MZ
Pylaisia polyantha – 1 IN; 4 SK; 12 IM, SK; 16 not.
Racomitrium canescens – 11 IM, SK
Rhizomnium punctatum – 7 not.; 18 IN; 20 not.; 27 not.
Rhynchostegiella tenella [LR-nt] – 18 ZH
Rhynchostegium murale – 3 IN; 14 not.; 22 DU rev. IN
Rhytidiadelphus squarrosus – 3 not.; 4 not.; 5 not.; 12 not.; 14 IN
Rhytidiadelphus triquetrus – 3 not.; 4 not.; 5 not.
Scleropodium purum – 3 IN; 4 not.; 5 not.; 13 MZ; 14 IN, SK; 17 SK
Seligeria recurvata – 18 IM rev. ZH, SK, ZH
Serpoleskea subtilis [LR-nt] – 4 MZ
Schistidium apocarpum – 3 IN
Schistidium crassipilum – 3 IN; 11 IN
Schistidium sp. – 8 ZM
Syntrichia papillosa [LC-att] – 19 IM
Syntrichia ruralis – 4 SK; 8 not.; 11 IM; 14 IN, SK; 22 DU
Syntrichia virescens – 1 IN
Tetraphis pellucida – 7 not.; 20 not.
Thuidium abietinum – 3 IN; 11 IN; 13 MZ; 14 SK
Thuidium philibertii – 3 not.; 4 SK; 11 IM rev. ZH; 13 MZ; 14 SK
Thuidium sp. – 5 not.
Thuidium tamariscinum – 3 IN
Tortella tortuosa – 18 IN, SK
Tortula acaulon – 3 not.; 17 SK; 25 IM, SK
Tortula acaulon var. *acaulon* – 13 Koš, MZ
Tortula acaulon var. *pilifera* – 13 Koš, MZ; 25 IN
Tortula lanceola – 3 IN; 11 IM, IN, SK; 13 Koš, MZ
Tortula modica – 25 SK
Tortula muralis – 3 IN; 6 not.; 8 not.; 10 not.; 11 IM rev. J. Kučera; 14 IN; 18 not.; 22 DU
Tortula muralis var. *aestiva* – 11 IN
Tortula muralis var. *muralis* – 4 SK; 10 IN
Tortula truncata – 3 not.; 12 not.; 14 not.
Ulotia bruchii – 12 VP
Ulotia sp. steril. – 14 not.; 16 not.
Weissia longifolia – 13 Koš, MZ; 17 SK

Komentáře k vybraným nálezům

Diplophyllum obtusifolium

- Chříby, obec Salaš (SZ Starého Města): údolím potoka Salaška po žluté turisticky značené cestě, na okraji lesa poblíž odpočívadla (bývalé Salašské hájenky) cca 3 km SZ obce, hlinitý břeh cesty [WGS-84: N49°09'38,2" E17°18'40,2"], 380 m n. m., 10. 4. 2010 leg. I. Marková (priv. herb.).

Játrovka, kterou najdeme především v horách a v nižších nadmořských výškách celkem zřídka. Z území Chříbů nebyla známá (cf. Duda & Váňa 1980).

Campylophyllum sommerfeltii VU

- Chříby, Salaš: poblíž lesní cesty odbočující SV údolí potoka Salaška a vedoucí k PP Máchova dolina, cca 3,5 km SZ obce na J svahu vrchu Brdo [WGS-84: N49°09'40,1" E17°18'42,2"], 400 m n. m., 10. 4. 2010 leg. I. Novotný (BRNM). Vtroušeně v porostu *Plagiochila porelloides* a *Encalypta streptocarpa*.

Roste většinou na tlejícím dřevě, vyskytuje se především v horách, vzácně také v nižších polohách (Kučera 2004).

Eurhynchium pulchellum DD

- Kyjovská pahorkatina, Ježov (5,5 km SV Kyjova): PP Ježovský lom, 1,8 km SV obce, 250 m n. m., 9. 4. 2010 leg. I. Marková (priv. herb.). V křovinách u silnice, na zastíněné, provápněné pískovcové skále, společně s *Chiloscyphus minor*.

Druh s prozatím nedostatečně známým rozšířením. V Chříbech hojnější, z území Chříbů a Litenčických vrchů uvádí (Pospíšil 1980) sedm lokalit.

Microbryum curvicolle VU

- Kyjovská pahorkatina, Ježov (5,5 km SV Kyjova): PP Losky, 0,5 km SV obce, 250 m n. m., 11. 4. 2010 leg. Š. Koval (priv. herb.), M. Zmrhalová (SUM). Společně s *Pterygoneurum ovatum*, *P. subsessile*, *Tortula acaulon* var. *acaulon*, *T. acaulon* var. *pilifera* a *Weissia longifolia*.

Tento teplomilný mech roste na otevřených, sušších stanovištích na bazické zemi. Vyskytuje se roztroušeně v teplých oblastech (Pospíšil 1978, Kučera 2004). Nález spadá do oblasti, kde je druh častější; v území je z minulosti známý od Bučovic (cf. Pospíšil 1978). V PP Losky rostl na VJV exponovaném svahu.

Microbryum davallianum DD

- Kyjovská pahorkatina, Ježov (5,5 km SV Kyjova): PP Ježovský lom, 1,8 km SV obce [WGS-84: N49°03'03" E17°15'50"], 250 m n. m., 9. 4. 2010 leg. I. Novotný (BRNM). Byl odebrán vzorek o velikosti ca 5 cm².

Druh otevřených stanovišť s bazickou, jílovitou půdou v teplých oblastech Česká republiky, nalézáný pouze vzácně v termofytiku (Kučera 2004).

Tritomaria exsecta

- Chříby, Salaš: poblíž lesní cesty odbočující SV údolí potoka Salaška a vedoucí k PP Máchova dolina, cca 3,5 km SZ obce na J svahu vrchu Brdo [nedaleko WGS-84: N49°09'37" E17°18'41"], 400 m n. m., 10. 4. 2010 leg. S. Kubešová (BRNM). V bučině, na pískovcové skalce, společně s *Blepharostoma trichophyllum*, *Paraleucobryum longifolium*, *Pogonatum aloides*, *Polytrichastrum formosum* a *Rhizomnium punctatum*.

Druh obvyklý na tlejícím dřevě a humózních skalách, především v horách (Kučera 2004). V Chříbech mimo těžiště svého rozšíření, avšak již na druhé lokalitě (cf. Duda & Váňa 1982).

Poděkování

Za pomoc s organizací vlastního setkání ve Chříbech a pečlivý doprovod při exkurzích děkujeme pracovníkům oddělení ochrany přírody a krajiny KÚ Zlínského kraje (J. Hrabcovi, K. Novotné, M. Šnajdarové a P. Šnajdarovi). Za revize vybraných položek vděčíme J. Kučerovi a J. Žarnowcovi (*Drepanocladus*). Průzkum v rybních sádkách Koryčany byl umožněn grantem AV ČR – KJB600050803. Cestovné (V. Plášek) bylo hrazeno z projektu Institut environmentálních technologií,

reg. č. CZ.1.05/2.1.00/03.0100 podporovaného Operačním programem Výzkum a vývoj pro Inovace, financovaného ze strukturálních fondů EU a ze státního rozpočtu ČR.

Summary

The 2010 Spring Meeting of the Bryological and Lichenological Section of the Czech Botanical Society took place in the Chříby region in south-eastern Moravia. Participants visited 22 localities. The species list contains records from these localities (recorded in April 2010) and also other recent records that were found in the Chříby region in 2008 and in June, July and September 2010 (locality nr. 1–3, 4, and 26–27).

166 bryophyte species were recorded, 19 liverworts and 147 mosses. Recorded species included in the Red list of bryophytes of the Czech Republic (Kučera & Váňa 2005) include the vulnerable mosses (VU) *Campylophyllum sommerfeltii* and *Microbryum curvicolle*, lower-risk mosses (LR-nt) *Brachythecium campestre*, *Campylium stellatum*, *Didymodon luridus*, *Pterygoneurum subsessile*, *Rhynchostegiella tenella*, and *Serpoleskea subtilis*; 14 species belong to the category Least concern – attention list. The records of the mosses *Eurhynchium pulchellum* and *Microbryum davallianum* contribute to a better knowledge of their distribution and ecology, because they belong to data deficient species (DD).

The liverworts *Diplophyllum obtusifolium* and *Tritomaria exsecta*, and the moss *Campylophyllum sommerfeltii* mainly occur at higher altitudes, thus their records in the Chříby region are situated outside of their major distribution range. All of them were found in forested, approx. 150 m deep valleys (the Salaška brook) with varied relief. On the other hand, *Didymodon luridus*, *Microbryum curvicolle*, *M. davallianum*, *Pterygoneurum ovatum*, *P. subsessile*, *Tortula acaulon* var. *pilifera*, *T. lanceola*, *T. modica*, and *Weissia longifolia*, mosses of warmer and open sites, were recorded in disused quarries (loess, sandstone) close to the village of Boršice, in Ježovský lom and at the locality of Losky.

Literatura

- Duda J. & Váňa J. (1980): Rozšíření játrovek v Československu – XXIX. – Časopis Slezského Muzea, Ser. A, 29: 229–234.
- Duda J. & Váňa J. (1982): Rozšíření játrovek v Československu – XXXIV. – Časopis Slezského Muzea, Ser. A, 31: 113–128.
- Kučera J. & Váňa J. (2005): Seznam a červený seznam mechorostů České republiky (2005). – Příroda 23: 1–104.
- Kučera J. (ed.) (2004): Mechorosty České republiky – on-line klíče, popisy a ilustrace. – <http://bryoweb.bf.jcu.cz/klic> [návštěva 14. 11. 2010].
- Mackovčín P., Jatiová M. & kol. (2002): Zlínsko. – In: Mackovčín P. & Sedláček M. (eds), Chráněná území ČR, sv. II, p. 1–376, AOPK ČR a EkoCentrum Brno, Praha.
- Matouschek F. (1902): Bryologisch-floristische Beiträge aus Mähren und Oest. Schlesien. II. – Verhandlungen des Naturforschenden Vereines in Brünn 40 (1901): 65–83.
- Pospíšil V. (1980): Die Laubmoose *Eurhynchium angustirete* (Broth.) Kop., *E. striatum* (Hedw.) Schimp. und *E. pulchellum* (Hedw.) Jenn. in der Tschechoslowakei. – Časopis Moravského Muzea, Sci. Nat., 65: 71–106.
- Pospíšil V. (1978): Moose *Acaulon muticum* (Hedw.) C. Müll., *A. triquetrum* (Spruce) C. Müll. und *Phascum curvicolle* Ehrh. in der Tschechoslowakei. – Časopis Moravského Muzea, Sci. Nat., 63: 57–70.
- Pospíšil V. (1983): Die Laubmoose *Schistostega pennata* (Hedw.) Web. & Mohr, *Neckera webbiana* (Mont.) Düll und *Gyroweisia tenuis* (Hedw.) Schimp. in der Tschechoslowakei. – Časopis Moravského Muzea, Sci. Nat., 68: 105–129.
- Pospíšil V. (1985): Die Laubmoose *Pterigynandrum filiforme* Hedw. und *Platygyrium repens* (Brid.) B.S.G., mögliche Indikatoren der Luftverschmutzung in der Tschechoslowakei. – Časopis Moravského Muzea, Sci. Nat., 70: 115–145.

- Pospíšil V. (1987): Ein Abriß des Standes der Bryofloristischen Erforschung in der Tschechoslowakei auf Grund der Materialdokumentation. – *Časopis Moravského Muzea, Sci. Nat.*, 72: 135–156.
- Pospíšil V. (1990): Die Laubmoose *Heterocladium heteropterum* B.S.G. und *H. dimorphum* (Brid.) B.S.G. in der Tschechoslowakei. – *Časopis Moravského Muzea, Sci. Nat.*, 75: 143–164.
- Tolasz R. (ed.) (2007): Atlas podnebí Česka. – ČHÚ a Univerzita Palackého, Praha a Olomouc. [256 pp.]

NOTES ON SOREDIATE *PORPIDIA* SPECIES WITH A RUSTY COLOURED THALLUS FROM THE CZECH REPUBLIC

Poznámky k sořediosním druhům rodu *Porpidia* s rezavě zbarvenou stélkou z České republiky

Agnieszka J a b ł o ŋ s k a¹, Zdeněk P a l i c e^{2,3} & Martin K u k w a¹

¹Department of Plant Taxonomy and Nature Protection, Gdańsk University, Al. Legionów 9, PL-80 441 Gdańsk, Poland, e-mails: agnieszka.jablonska82@wp.pl, dokmak@univ.gda.pl; ²Institute of Botany, Academy of Sciences of the Czech Republic, CZ-252 43 Průhonice, Czech Republic, e-mail: palice@ibot.cas.cz; ³Department of Botany, Faculty of Natural Sciences, Charles University, Benátská 2, CZ-128 01 Praha 2, Czech Republic

Abstract: The soorediate *Porpidia* species with orange thallus from the Czech Republic are reviewed. *P. melinodes* is recorded for the first time in the country. *P. soredizodes* and *P. tuberculosa*, which occasionally develop an orange/rusty thallus, are also included in the text.

Key words: lichen taxonomy, chemotaxonomy, Lecideaceae, *Porpidia*, lichenized Ascomycota

Sorediate crustose lichens are one of the most difficult groups of species to identify since the thallus morphology is very often modified by various substrate and environmental factors, particularly the chemical and physical quality of the substrate which can modify the appearance of such lichens. In some crustose iron-tolerant lichens, the normally whitish to grey coloured thallus becomes yellowish, ochraceous to deep red or 'rust' coloured, when growing on iron-rich rocks. The colour is caused by iron containing granules in the upper layer of the cortex (e.g. Noeske et al. 1970, Schwab 1986, Purvis et al. 1987, Rambold 1989, Purvis & Halls 1996). The commonest genera containing some species tolerant to high metal content include *Acarospora* A. Massal., *Aspicilia* A. Massal., *Cladonia* Hill ex P. Browne, *Lecanora* Ach., *Lecidea* Ach., *Rhizocarpon* Ramond ex DC., *Stereocaulon* Hoffm. nom. cons., *Tremolecia* M. Choisy (Nash 2008), but also some species of the genus *Porpidia* Körb. (Schwab 1986, Buschbom & Mueller 2004, Fryday 2005, Hertel & Schuhwerk 2010).

In Europe, five *Porpidia* species with an obligately orange thallus have been reported: *P. melinodes* (Körb.) Gowan & Ahti, *P. aff. melinodes* sensu Fryday (2005), *P. flavicunda* (Ach.) Gowan (= *P. flavocoerulescens* (Hornem.) Hertel & A. J. Schwab), *P. flavocruenta* Fryday & Buschbom and *P. ochrolemma* (Vain.) Brodo & R. Sant. In addition, some other species (e.g. *P. tuberculosa* (Sm.) Hertel & Knoph, *P. soredizodes* (Lamy ex Nyl.) J. R. Laundon, *P. macrocarpa* (DC. in Lam. & DC.) Hertel & A. J. Schwab) may have a 'rust' coloured thallus, but this morphotype is a modification caused by the habitat and environmental factors. Because of such morphological variation, secondary lichen chemistry